

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет біології та лісового господарства

Кафедра ботаніки і методики викладання природничих наук

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ОХОРОНА РОСЛИННОГО СВІТУ

підготовки бакалавра

спеціальності 091 Біологія та біохімія

освітньо-професійної програми Біологія

Луцьк – 2024

Силабус освітнього компонента «Охорона рослинного світу» підготовки бакалавра, галузі знань 09 Біологія, спеціальності 091 Біологія та біохімія, освітньо-професійної програми Біологія.

Розробник: Іванців О.Я., канд.пед. наук, доц. кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Теплюк В.С.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

Протокол № 1 від 5 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри:

(Зінченко М. О.)

©Іванців О.Я., 2024

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	галузь знань 09 Біологія	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5	спеціальність 091 Біологія та біохімія	Рік підготовки – 2
	освітня програма Біологія	Семестр – 4-й
		Лекції – 10 год
		Практичні – 20 год
		Самостійна робота – 110 год
Консультації – 10 год		
ІНДЗ немає	освітній рівень Бакалавр	Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	галузь знань 09 Біологія	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5	спеціальність 091 Біологія та біохімія	Рік підготовки – 2
	освітня програма Біологія	Семестр – 4-й
		Лекції – 4 год
		Практичні – 6 год
		Самостійна робота – 122 год
Консультації – 18 год		
ІНДЗ немає	освітній рівень Бакалавр	Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Викладач: Іванців Оксана Ярославівна

Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

Профайл <https://vnu.edu.ua/uk/structure/ivanciv-oksana-yaroslavivna>

Телефон +380505233172

e-mail Ivanciv.Oksana@vnu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ:

<https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук <https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutes/fakultet-biologii-ta-lisovogo-gospodarstvahttps://vnu.edu.ua/uk/chairs/>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента

Освітній компонент визначає місце і роль охорони рослинного світу в житті людини та вказує на значення цієї проблеми при вивченні курсу біології. А саме вказує на можливості екологічних аспектів при вивченні ботаніки, зоології, загальної біології, розглядає особливості створення та функціонування природоохоронних структур.

2. Пререквізити: ботаніка, шкільний курс біології, екології.

Постреквізити : Знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення дисципліни можуть бути використані під час вивчення ряду дисциплін, передбачених навчальними планами підготовки бакалавра вищеназваної спеціальності та майбутній професійній діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента «Охорона рослинного світу та» є ознайомлення із сучасними можливостями охорони рослинного світу та причинами і наслідками збіднення видового складу рослинного покриву Землі та нашої держави. Освітній компонент орієнтований на формування екологічної

компетентності, готовності до раціональної діяльності в природі, збереження існуючої природної рівноваги.

Завдання: чітке визначення місця і ролі охорони рослинного світу на сучасному етапі розвитку суспільства, ознайомлення із заходами охорони біорізноманіття і раціонального використання природних ресурсів; виявлення та обґрунтування шляхів збереження природного навколишнього середовища. Розробка планів, натуралістичних міроприємств, інших заходів на природоохоронну тематику. Вивчення дає змогу займатися просвітницькою діяльністю з охорони довкілля.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності

ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 09. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо з метою збереження природного навколишнього середовища.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 02. Здатність демонструвати базові теоретичні знання в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей.

СК 03. Здатність досліджувати різні рівні організації живого, біологічні явища і процеси.

СК 06. Усвідомлення необхідності збереження біорізноманіття, охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування.

СК 09. Здатність аналізувати результати взаємодії біологічних систем різних рівнів організації, їхньої ролі у біосфері та можливості використання у різних галузях господарства, біотехнологіях, медицині та охороні навколишнього середовища.

Програмні результати навчання

ПР 03. Планувати, виконувати, аналізувати дані і презентувати результати експериментальних досліджень в галузі біології.

ПР 05. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних біологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення

ПР 08. Знати та розуміти основні терміни, концепції, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПР 18. Уміти прогнозувати ефективність та наслідки реалізації природоохоронних заходів.

ПР 21. Аналізувати інформацію про різноманіття живих організмів.

ПР 22. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на доброчесність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

5. Структура освітнього компонента

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Конс.	Сам. роб.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Рослинний світ. Запаси біоресурсів.						
Тема 1. Динаміка зменшення рослинного покриву Землі та її причини.	27	2	4	1	20	ПР.- 10 б.
Тема 2. Охорона корисних дикоростучих рослин.	28	2	4	2	20	Сам. роб. – 20 балів
Тема 3. Шляхи збереження видів рослин. Розробка природоохоронних міроприємств, просвітницька робота.	28	2	4	2	20	
Разом за змістовим модулем 1	83	6	12	5	60	Самостійна - 40 Р- 30 балів
						Кількість балів за модуль 1 - 70
Змістовий модуль 2. Природоохоронне законодавство України . Рослини Червоної книги						
Тема 4. Рідкісні і зникаючі види рослин їх охорона.	39	2	4	3	30	–
Тема 5. Природоохоронні території і їх роль в збереженні рідкісних і зникаючих видів рослин. Природоохоронні території своєї місцевості,	28	2	4	2	20	РМГ ПО 6 балів

висвітлення проблем, розробка екологічних стежок.						
Разом за змістовим модулем 2	67	4	8	5	50	Практичні роботи - 30
						Кількість балів за модуль 2 - 30
Всього годин / Балів	150	10	20	10	110	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, поточне оцінювання (ПО) на практичних заняттях, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат (презентація), а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Конс.	Сам. роб.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Рослинний світ. Запаси біоресурсів.						
Тема 1. Динаміка зменшення рослинного покриву Землі та її причини.	25	2	-	3	20	ПР.- 10 б.
Тема 2. Охорона корисних дикоростучих рослин.	25	-	2	3	20	Сам. роб. – 20 балів
Тема 3. Шляхи збереження видів рослин. Розробка природоохоронних міроприємств, просвітницька робота.	25	-	2	3	20	
Разом за змістовим модулем 1	75	2	4	9	60	Самостійна - 40 Р- 30 балів
						Кількість балів за модуль 1 - 70
Змістовий модуль 2. Природоохоронне законодавство України . Рослини Червоної книги						
Тема 4. Рідкісні і зникаючі види рослин їх охорона.	39	-	2	5	32	-
Тема 5. Природоохоронні території і їх роль в збереженні рідкісних і зникаючих видів рослин. Природоохоронні території своєї місцевості, висвітлення проблем, розробка екологічних стежок.	36	2	-	4	30	РМГ ПО 6 балів

<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	75	2	2	9	62	<i>Практичні роботи - 30</i>
						<i>Кількість балів за модуль 2 - 30</i>
Всього годин / Балів	150	4	6	18	122	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, поточне оцінювання (ПО) на практичних заняттях, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат (презентація), а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання наукових статей, монографій, підготовку методичних матеріалів за вказаними темами, створення презентацій, які б сприяли формуванню загальних та спеціальних(фахових) компетентностей. Виконання поставлених завдань дасть змогу студентам краще усвідомити лекційний матеріал, сформуванати цілісне уявлення охорону рослинного світу та її значення.

1	Особливості природоохоронного законодавства України.
2	Стан та збереження рослинного світу України
3	Збереження природної спадщини
4	Національні природні парки України
5	Біосферні заповідники України.
6	Вплив рекреації на рослинний покрив
7	Основні напрямки біологічної рекультивациі земель, що пошкоджені антропогенною діяльністю людини
8	Ендеміки та релікти території України
9	Особливості охорони рідкісних і зникаючих рослин в умовах

	урбонавантажених територій
10	Природоохоронне законодавство. Рослинний світ.
11	Проведення походів, екскурсій рідним краєм.
12	Підготовка документів щодо надання обстеженим територіям статусу природоохоронних, розробка екологічної стежки.
13	Участь у Всеукраїнському конкурсі «Вчимося заповідувати».
14	Особливості охорони природоохоронних територій місцевого значення
15	Популяризація природоохоронної діяльності(заходи , міроприємства).

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, підсумковий та контроль самостійної роботи).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом.

Політика щодо академічної доброчесності

Викладач і студент мають дотримуватись ст. 36 Закону України «Про освіту». Дотримання академічної доброчесності науково- педагогічними працівниками передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної й наукової діяльності.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

За умови підтвердження, що зміст майстер-класів (семінарів, курсів тощо) відповідає темам курсу, сертифікати участі в них (або інші підтверджуючі документи) будуть достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених освітнім компонентом. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до - 25 %). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика виставлення балів

Загальна оцінка за ОК складається як алгебраїчна сума балів, отриманих на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, перевірки результатів виконання практичних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінці підлягає: рівень знань, продемонстрованих у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття; експрес контролю тощо.

При контролі виконання самостійного завдання підлягає: самостійне його виконання та вчасна здача, його оформлення відповідно до вимог.

При виконанні контрольних завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модулю.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS.

Оцінка за виконання самостійного завдання (40 балів) – створення презентації, розробка природоохоронного заходу та інше.

Проміжний контроль проводиться письмово. Вони передбачають розв'язання завдань, які складаються на основі лекційного матеріалу. Правильне

розв'язання 1 завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за контрольну роботу становить 30 балів.

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового контролю – *залік*, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з ОК на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи, контрольних робіт тощо, без планування, проведення модульних контрольних робіт.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та отримати кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав в процесі поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Динаміка зменшення рослинного покриву Землі та її причини.
2. Поняття флори і рослинності.
3. Збіднення видового складу рослинного світу та його причини.
4. Основні завдання в охороні генофонду флори.
5. Охорона корисних дикоростучих рослин.
6. Використання людиною цінних видів рослин.
7. Корисні дикоростучі рослини і їх класифікація з групами.
8. Основні напрямки раціонального використання корисних рослин. 9. Заходи охорони цінних у промисловому значенні рослин.
9. Лікарські рослини та їх запаси.
10. Шляхи збереження видів рослин.
11. Основні напрямки охорони рослин.
12. Пропаганда заборони торгівлі рідкісними та зникаючими видами. Міроприємства «Збережемо первоцвіти»
13. Вирощування рідкісних і зникаючих рослин у штучних умовах.
14. Рідкісні і зникаючі види рослин їх охорона.
15. Природоохоронне законодавство України.

16. Червона книга.
17. Зелена книга.
18. Еколого - біологічна характеристика видів, що занесені до Червоної книги України. Заходи щодо їх охорони.
19. Природоохоронні території і їх роль в збереженні рідкісних і зникаючих видів рослин.
20. Заповідники і заказники України.
21. Національні парки та шляхи збереження рослинності у них.
22. Пам'ятки природи, їх завдання в охороні рослинного світу.
23. Класифікація рідкісності видів за В.І. Чопиком. Причини рідкісності виду.
24. Правові аспекти охорони рослинного світу.
25. Особливості природоохоронного законодавства України.
26. Стан та збереження рослинного світу України.
27. Збереження природної спадщини.
28. Національні природні парки України та їх флора.
29. Біосферні заповідники України та їх рослинні угруповання.
30. Основні напрямки біологічної рекультивациі земель, що пошкоджені антропогенною діяльністю людини.
31. Ендеміки та релікти території України
32. Особливості охорони рідкісних і зникаючих рослин в умовах урбонавантажених територій
33. Природоохоронне законодавство. Рослинний світ.
34. Лікарські рослини та їх запаси.
35. Вплив рекреації на рослинний покрив.
36. Національні природні парки Волинської області
37. Ботанічні пам'ятки природи місцевого значення
38. Представники відділу Покритонасінні, що занесені до Червоної книги України.
39. Представники відділу Голонасінні, що занесені до Червоної книги України.
40. Представники відділу Папоротеподібні, що занесені до Червоної книги України.
41. Представники відділу Плауноподібні, що занесені до Червоної книги України.
42. Представники відділу Мохоподібні, що занесені до Червоної книги України.
43. Представники відділу Бурі водорості, що занесені до Червоної книги України.
44. Представники відділу Червоні водорості, що занесені до Червоної книги України.

45. Представники відділу Зелені водорості, що занесені до Червоної книги України.
46. Представники відділу Аскоміцети, що занесені до Червоної книги України.
47. Представники відділу Базидіоміцети, що занесені до Червоної книги України.
48. Причини зменшення чисельності та заходи охорони видів, що занесені до Червоної книги.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VII. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

Основна:

1. Злобін Ю.А. Основи екології. К.: Видавництво “Либідь”, 1998. 248 с.
2. Іванців О. Я. Флористичні особливості гідрологічного заказника місцевого значення «Оріхівський» Ратнівського району Волинської області // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки № 7 (356) Серія: Біологічні науки 2017 с. 36-40.
3. Іванців О. Я. Рідкісні та зникаючі види флори Ківерцівського національного парку «Цуманська Пуща» у списках видів, що потребують охорони / О. Я. Іванців, В. В. Іванців // Природа Західного Полісся та прилеглих територій : зб. наук. пр. / [за заг. ред. Ф. В. Зузука]. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2019. № 16. 78-82 с.к.
4. Соколова А. К. Охорона рослинного світу / А. К. Соколова // Велика українська юридична енциклопедія. : у 20 т – Харків, 2018. – Т. 14: Екологічне право. – С. 572–575. <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/18680>
5. Практикум з курсу «Охорона природи» (для студентів спеціальності 101 Екологія) / уклад. Е.О. Євтушенко Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2023. 100 с.
6. Закон України про рослинний світ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
7. Шеляг-Сосонко Ю.Р., Гродзинський М.Д., Романенко В.Д. Концепція, методи та критерії створення екомережі України Київ: Фітосоціоцентр, 2004

8. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред. Я. П. Дідуха — К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
9. Important Plant Areas of Ukraine / V.A. Onyshchenko (editor). / M.G. Kholodny Institute of Botany/, 2017– Kyiv: Alterpress, 2017. – 376 p.
http://geobot.org.ua/files/publication/2161/ipaukrainespreadswithcover_compressed.pdf

ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 09. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо з метою збереження природного навколишнього середовища.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 02. Здатність демонструвати базові теоретичні знання в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей.

СК 03. Здатність досліджувати різні рівні організації живого, біологічні явища і процеси.

СК 06. Усвідомлення необхідності збереження біорізноманіття, охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування.

СК 09. Здатність аналізувати результати взаємодії біологічних систем різних рівнів організації, їхньої ролі у біосфері та можливості використання у різних галузях господарства, біотехнологіях, медицині та охороні навколишнього середовища.

Програмні результати навчання

ПР 03. Планувати, виконувати, аналізувати дані і презентувати результати експериментальних досліджень в галузі біології.

ПР 05. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних біологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення

ПР 08. Знати та розуміти основні терміни, концепції, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПР 18. Уміти прогнозувати ефективність та наслідки реалізації природоохоронних заходів.

ПР 21. Аналізувати інформацію про різноманіття живих організмів.

ПР 22. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на доброчесність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.